

RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: **Prof. DUM. ANTAL**
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL: *Prof. Dr. Victor Stanciu:* Geneza omului și ideea religioasă. — *Gh. Bogdan-Duică:* Petru Maior și Iust. Febronius. — *Pr. Fl. Mureșanu:* Credință și libertate. — Adunarea generală a preoțimei din secția Cluj a asociației clerului „A. Șaguna” din Ardeal. — Conferințe preoțești. — Cronică. — Comunicat oficial. — Concursuri pentru întregirea parohiilor Feneș, Cara, Șieu-Sfântu, Libotin și Galați.

Geneza omului și ideea religioasă.

Între teoriile adeseori discutate sunt cele referitoare la geneza omului. Discuția este asupra unei teorii, care, ca oricare teorie e susceptibilă de interpretări și modificări. Nu e nici o controversă între cele susținute de biserică și între cele afirmate de știință. Și cu toate acestea în capul liceanului, care a făcut geologie și din cursurile de științe naturale a câștigat convingerea evoluțiunii lumii organice, se produce un haos când în orele de catehizație aude combătându-se teoriile referitoare la geneza omului. Rareori avem cazuri, când un elev este atât de echilibrat sufletește și când credința este atât de profund sădită în sufletul lui, încât din aceasta luptă să iasă cu convingerile lui religioase întărite.

Auzim adeseori zicându-se: „Biserica să nu combată teoriile bazate pe rezultatele științelor naturale. E de-ajuns să spunem *Dumnezeu a făcut lumea și să lase științelor naturale să explice felul în care s'a făcut*“. E adevărat că progresul științelor naturale schimbă multe concepții vechi, că astăzi ne explicăm în un fel un fapt și mâine noi cunoștințe simplifică sau amplifică cunoștințele și concepțiile vechi. Dar oricât s'ar schimba părerile noastre despre lume, oricât de mult am crede noi în teoriile noastre de astăzi, nu vom putea nici când altfel, decât cum ne învață biserica, să răspundem la întrebarea: „Cine a făcut

lumea”? Răspunsul îl dau tot aceia cari vor să se ia la hartă: „Biserica să nu combată teoriile bazate pe rezultatele științelor naturale“.

Ei bine, biserica nu ar vrea să combată, dar cearcă să lămurească problema. În capul liceanului se produce confuzia celor afirmate de științele naturale și în orele de religie, chiar și dacă nu se accentuează în mod deosebit acest conflict. Nu începe îndoială, că în cartea genezei *Vechiului Testament este destul de lămurită ideea evoluției*. În cursul celor 6 zile ale facerii întâi sunt create animalele mai simple și în urmă cele mai superioare. Pentru omul de acum 3—4000 ani aceasta idee a evoluției nici nu ar fi putut fi mai magistral expusă, decât cum o găsim în Cartea Facerii. De ce să ne opintim să negăm o idee veche de când e lumea, să o combatem astăzi, când avem alte posibilități — decât aveau cei vechi — să o expunem, să o documentăm și să o întregim?

Nimeni nu mai susține invariabilitatea speciei omenești. Vechii noștri înaintași erau mai puțin dezvoltati intelectualcește, decât omul de astăzi. Admitem o viață primitivă, precedată de alta și mai primitivă și admitem că mai târziu omul a evoluat până când a ajuns la dezvoltarea de astăzi.

Coborînd aceasta scară a trecutului ne întrebăm unde începe omul primitiv? Când

era omul atât de primitiv încât nu-l mai putem considera om? Căci admitând ideea evoluției trebuie să admitem și acest stadiu. Nu putem să afirmăm, că omul a apărut dela început în lume ca om, fiindcă aceasta afirmare ar fi în contra principiului evoluției, care este un principiu general în univers.

Omul dacă nu ar fi vorba chiar de el, nu și-ar bate prea mult capul să știe, ce loc ocupă între celelalte fapte cea mai superioară dintre fapăturile lui Dumnezeu. Ce ne pasă nouă, dacă cimpanzeul este văr sau frate bun cu orangutanul. Dar nu admitem despre om că ar fi văr de frate vitreg cu gorila sau cimpanzeul. Admitem o genealogie cât de veche, chiar dela zei sau dela soare, dar când e vorba de primii strămoși antropomorfi, refuzăm vechimea. Iar ca să nu fim nevoiți să admitem o astfel de „blasfemie“ negăm și evoluția susținută în Cartea Genezei, constatată de noi la tot pasul, atât în dezvoltarea individului cât și a speciei.

Ceea ce deosebește pe om de celelalte creaturi este sapiența lui, (Homo sapiens), viața lui intelectuală, puterea lui de penetrație în lume care nu mai este materială, îndoielile lui sufletești, încercările lui de a pătrunde dincolo de realitățile lucrurilor. Putem urmări și la animale, cele mai variate manifestațiuni ale inteligenței. Putem urmări un grad înalt al artei constructive în înfrumusețarea locuințelor și leagănul puilor. Avem urme neîndoioase ale judecării animalelor. Fiecare din noi ar putea urmări o mulțime de fapte, cari ar mărturisi acte de inteligență și judecată la animale. Cu toate acestea nu putem vorbi despre o viață sufletească. Nu vedem urmele gândirii lor, prin care ar încerca să descifreze tainele de dincolo de firea lucrurilor, să pătrundă în lumea transcendentală simțurilor.

La om, ori cât de primitivă ar fi fost viața lui, găsim aceste urme. Atunci când lângă scheletul omului primitiv aflăm armele lui de luptă, așezate în jurul capului, avem o urmă neîndoioasă că înhumarea s'a făcut cu oarecare ceremonie, și că cei cari l-au așezat în mormânt credeau în viața de dincolo de mormânt, pentru care își înarmau mortul lor. Aveau o credință, aveau anumite concepții despre lume și raporturile lor față de aceasta lume, aveau conștiința că nu moare totul din ei, că rămâne

ceva, care va putea să poarte lupte și pentru care trebuie să fie înarmat.

Primitivul, care avea aceasta manifestare sufletească, care s'a pus pe el în fața naturii pentru întâia dată, care a cercat să explice întâia dată misterul marelui suflet al universului, *care a avut întâia idee de dumnezeire, a fost primul om*. Seamănul acestuia, care nu s'a putut ridica la concepția înaltă a acestui prim om, nu se deosebia de celelalte ființe antropomorfe. În lungul șir al evoluției, omul este om decând a început să aibă credințe religioase, decând a început să-și manifeste o viață sufletească pe care nu o întâlnim la celelalte animale.

Prima operă de artă a făcut-o omul când s'a smerit pentru întâia dată. Când omul a început să-și dea seama de insuficiența puterilor sale și grandiositatea puterilor din natură, când omul s'a smerit pentru întâia dată în fața acestor puteri, când acest sentiment s'a perpetuat și i-a maleat sufletul, făcându-l evlavios și când a încercat să comunice și altora în graiu, desemn sau sculptură sentimentele sufletului său, a făcut întâia operă de artă.

Nu este o simplă întâmplare că epocile de glorie ale omenirii, epocile de înflorire a artelor sunt în vremurile de cristalizare a credințelor religioase. Grandioasele piramide egiptene și mormintele faraonilor cu sculpturile lor și obiectele de artă ale mușilor, bisericile tuturor timpurilor și țărilor cu monumentele lor de artă sunt înfrumusețări ale credințelor religioase. Chiar epocile de înflorire ale artelor încep prin operele de natură religioasă. Nu încape nici o îndoială că primele manifestațiuni artistice ale omului, cari îl deosebesc de celelalte mamifere superioare, sunt strâns legate de ideea religioasă.

Nu e nici o controversă între cele afirmate de știință și cele afirmate de biserică. Din lungul șir al formelor primitive prin care a trecut în evoluția sa, omul începe să fie ceea ce este astăzi, de când a avut întâia concepție religioasă. Ideea religioasă rămâne dela începuturile omenirii și până astăzi, căci omul a existat și va exista ca om până când se va întreba, ce este dincolo de lumea simțurilor noastre?

Prof. Dr. VICTOR STANCIU

Petru Maior și Iust. Febronius

sau

Petru Maior ca vrăjmaș al Papei.

(Urmare).

15. **Imitația lui Petru Maior.** O orientare prealabilă (și superficială) în ideile lui Petru Maior ne-o poate da și o simplă cetire a titlurilor, dintre care, pentru acest scop, câteva nu ne trebuiesc.

Titlul I. Despre împărățirea Beseareicii.

- Cap. I. De icoana sau cunoștința împărățirii.
 „ II. În Beseareică iaste puteare de a pune legi.
 „ III. În Beseareică iaste puteare de a pedepsi.
 „ IV. (Se răspunde ereticilor care combat teoria din c. I. și II).
 „ V. Această puteare duhovnicească nu toți, ci numai unii dintră creștini o au.
 „ VI. Putearea și stăpânirea ce e dată Beseareicii aseamenea și întocma iaste între toți Apostolii.
 „ VII. Se răsipesc ceale ce împotriva aceștii învățături aruncă Italianii.
 „ VIII. (Fără titlu).
 „ IX. (F. t.).
 „ X. (F. t.).
 „ XI. (F. t.).
 „ XII. Despre dovada ce trag Italianii din mutarea numelui Sfântului Petru asupra noastră.
 „ XIII. Canoane pentru înțelesul Părinților întru pricea ce e despre stăpânirea Sf. Petru.
 „ XIV. Sfântul Petru a fost cel dintâi în ceata Apostolilor.
 „ XV. (F. t.)
 „ XVI. Se răspunde în ceale ce latinii aruncă împotriva aceștii învățături.
 „ XVII. Arhieriei sânt următori scaonelor Apostolilor.
 „ XVIII. Putearea și stăpânirea tuturor Arhierilor iaste întocma și din urzire nehotărîtă.
 „ XIX. Din titlurile ce se dau Papei nu urmează (ca) Papa să aibă mai mare puteare decât ceialaltii arhieriei.
 „ XX. Despre titlu acela: Episcopul Episcopilor și Părintele Părinților.

Titlul II. Despre nesmântnicia Beseareicii.

- Cap. I. Beseareica e nesmântnică.
 „ II. Nesmântnicia Beseareicii nu pe lângă alții, fără numai pe lângă Arhieriei, laolaltă socotiți, iaste.
 „ III. Beseareica e nesmântnică numai întru învățătura dogmaticescă.

Titlul III. Despre hotarele putearei beseareicești și împărățești.

- Cap. I. Cât e de lipsă cunoștința hotarelor putearii beseareicești și împărățești.
 „ II. Sfârșitul putearii împărățești iaste fericirea cea vremealnică, iar sfârșitul

puteării beseareicești iaste fericirea cea de veaci.

- „ III. Beseareica nici cum n'are puteare spre ceale vremealnice.
 „ IV. Se descurcă îndoialele protivnicilor ce aduc asupra învățaturii noastre.
 „ V. Împăratul n'are puteare peste ceale duhovnicești.

Titlul IV. Despre Soboare.

- Cap. I. Soboarele sânt de lipsă în beseareică.
 „ II. Soborul nu-l adună Papa.
 „ III. La Sobor toți și singuri arhieriei trebuie să se chame și să aibe cuvânt hotărîtoriu.
 „ IV. Șederea pe scaonul cel mai întâi în Sobor nu iaste dată Papei dela Hristos.
 „ V. Cum trăbue să cură Soborul.
 „ VI. Ce drept are Împăratul în Sobor?
 „ VII. Canoanele și așăzământurile beseareicești trăbue să se vestiască peste toată lumea.
 „ VIII. Modru și forma cum trăbue să se vestiască așăzământurile beseareicești.

Titlul VI. Despre canoanele ceale primite și întărite în beseareica răsăritului.

- Cap. I. Numărul Soboarelor și a canoanelor celor primite în beseareica răsăritului.
 „ II. Începerea canoanelor apostolicești.
 „ III. Să arată avtenția canoanelor dela Trulla.
 „ V. Pentru Soborul întâi și al doilea care s'au făcut în Beseareica Sfinților Apostoli la Țarigrad.
 „ VI. Pentru Soborul dela Țarigrad ce-l chiamă Latinii al optulea a toată lumea.

Titlu V, lipsă!

Temele *mari* cu care Petru Maior s'a ocupat sunt, așadar, acestea: Puterile imanente instituției bisericești; infalibilitatea; raportul între biserică și stat; soboarele; canoanele,

Legătura între teme este evidentă; metoda este deductivă, pornind dela principii la aplicări, la cazuri.

Și-acum putem trece la paralelisarea lui Maior cu Febronius.

16. Comparațiuni despre puterile bisericești.

I. Titlul capitolului I. din *F.* este *De exteriore forma regiminis, quam in sua ecclesia Christus Dominus instituit.* La Petru Maior, prescurtat, *Despre împărățirea beseareicii*; restul a trecut în text, în rândul 4: *a fi dată de Domnul Hristos.*

Teoria puterii arhiericești de-a da legi și pedepse Petru Maior o intemeiază pe Sf. Pavel (diverse locuri), pe Matei (XIII. s. 18) (XVIII. s. 17); etc. A contestă această putere este crezie, zice Petru Maior. Acest fel de eretici, contestatori, se bazează pe Luca XXII, 25—26, interpretând greșit „că nimeni în beseareică nu e mai mare, ci toți asemenea“ (E. p. 6; S. p. 7). Opunerea lui Petru Maior corespunde notei 1 din § 7, la *F.* (P. 18): *Quis inter ipsos major esset?* etc. La Petru Maior p. 8 în

S. și 'n E. la p. 6. Dar, publicist ce vizează stări reale, Petru Maior nu se lăsă și mai departe ispășit de erudiția lui F., ci „se aprinde de mânie“ contra arhierilor „sumeți“ și scrie contra lor polemic-aspru.

Textul apărut contra ereticilor, de Petru Maior (Luca XXII, 25/26) și de F., citându-l întreg (ca și Petru Maior), F. îl declară deplin luminos: *respondit Salvator, et ea quidem dictionis claritate, quae nullas tenebras admittit: Reges gentium, etc.*; „prea sfinte cuvinte“ le zice Petru Maior.

II. **Petru și piatra.** În § 2 F. intră *in medias res*, oferind material relativ la chestia Petru și piatra. Printre titluri se află și acesta (I, 7): *Omnium Apostolorum in Ecclesiastica potestate aequalitas (salvo Petri Primatu) et Scriptura demonstratur* (P. 28); ceea ce la P. M., tot ca titlu, sună așa (S. p. 20; E. p. 15): „Putearea și sfăpânirea ce e dată Besericii asemenea și întocma iaste întru toți Apostolii“.

Din argumentele lui F. aici Petru Maior are (S. p. 22; E. p. 16) citatele: Fapt. Ap. XV, 28 (ca și F. la p. 18: *Visum est Spiritui sancto et nobis*), după care, la F. p. 29, vine sf. Ciprian cu tot textul pe care și Petru Maior îl traduce la p. 22: „Tuturor apostolilor, după învierea sa, întocmai putere le dă“ — etc.

Petru Maior combate apoi ce „împotriva aceștii învățături aruncă Italianii“, — adică *monarhiștii* papaliști; și discută (supt a) pe Matei XVI, 28 (Tu ești Petru și pre această piatră etc.). F. începuse discuția tot dela Matei XVI, 28.

III. Ajuns la interpretarea Petru și piatra, citând (ca și F.) pe Matei XVI, 18 (S. p. 25; E. p. 18), Petru Maior își scrisese interpretarea sa: „Prin piatră nu se înțelese alta fără numai *mărturisirea credinții* ce o au făcut Sf. Petru despre Domnul Hristos, zicând: „Tu ești Hristos, fiul lui Dumnezeu celui viu“. Interpretarea lui Petru Maior se află înscrisă la F. (P. 7, 1). „Multe înțelesuri acestui cuvânt au scornit unii și alții“, zise Petru Maior, la aceeași pagină; dar zisese înainte-i F.: *Variis modis hunc textum S. S. Patres interpretantur*. Și imediat urmează, ca și la Petru Maior, prima interpretare: *Primo multi per Petram hanc intelligunt FIDEM, seu, CONFESIONEM, quam de Christi Divinitate Petrus fecerat*. Aici este, între F. și Maior identitate perfectă, formulată chiar și în aceeași ordine de idei.

Dintre aderenții interpretării, culeși de F., Petru Maior a reținut numai doi: pe I. Gură-de-aur, Omilia 54, (la F. 55); epistola către Efeseni (Petru Maior adaoge: și: cap. II).

Citatul din Matei c. XIII. s. 18 (S. p. 4 și E. p. 4) a fost — însă — la Petru Maior o greșală de tipar. Exact este XVI, 18, s. ca la F. (P. 1 și 7), mai exact 15—19, despre legări și deslegări.')

*) Teoria lui Petru Maior despre *piatra credinței* a fost și teoria lui — Șaguna, care în 5 Martie 1865 rostiă, la Carloviț, fraza că Christos „au întemeiat biserica sa pentru toate veacurile, pe *piatra credinței* și aceea ne-au lăsat-o nouă, prin Apostoli și următorii săi spre păstrare și susținere“. — În: *Acte oficiale privitoare la înființarea metropoliei gr. res. a Românilor*. Sibiu, 1867, p. 47.

Isprăvind cu alte 2 interpretări (în esență concordante) F. conchide (P. 12, 5) că din Matei nu reese dreptul la *forma monarhică* a bisericii lui Petru. Doctrinile *multum absunt, ut in textu Matthaei agnoscant inductionem formae Monarchicae in Ecclesiam, vigore cuius regimen Universae uni Petro ita committeretur...*; ceea ce Petru Maior, la rând, exprimă așa: „Carele înțeles de-l vei primi, bine vezi că nici o putere asupra Apostolilor, nici *monarhie* n'a căpătat Sf. Petru, când a fost numit Piatră“; ceea ce, despre Apostoli, și F. spusese, în continuare, că nu a fost autorizat a împărți cu ai săi *conapostoli* unele, iar altele a și le rezervă: *cui liberum esset coapostolis suis, quam voluerit, portionem sacri regiminis communicare, quam voluerit, sibi reservare* (tot p. 12).

Capitolul lui Petru Maior (VII) despre Petru și piatră este, evident, un ecou din mult mai bogatul (adecă prea încărcatul) F.

(Va urma).

G. Bogdan-Duică

Credință și Libertate.

II.

Prin credință ieșim din realitatea naturii supuse păcatului și aderăm la un alt principiu căruia i-ne supunem necondiționat — găsim *libertatea* în însași supunerea voluntară. Numai prin credința într'un Dumnezeu invizibil și printr'un fel de a trăi inspirat de darul divin al credinței, voința noastră devine o adevărată libertate, manifestându-se ca un principiu liber, adică eliberată de ea însași și de starea sa de fapt: Voința de aci înainte nu mai este un simplu fenomen psihologic, ci ea acționează ca o forță creatoare, fără ca nimic să o determine nici să o epuizeze — ea este cu desăvârșire liberă.

Eliberarea operată prin credință este la îndemâna tuturor oamenilor. Ea e posibilă chiar și la acei ce nu cunosc suficient pe adevăratul Dumnezeu.

Întâlnirea inimilor omenești cu harul divin poate să se facă în mod inconștient chiar — însă oricare ar fi locul de întretăere — numai prin credință ajungem la adevărata libertate.

Voința omului în stadiul natural, dela naștere este legată de obiecte limitate și exterioare pe cari în mod natural le dorim — nu suntem liberi de a nu le dori — o forță exterioară, aceea a naturii ne face să le voim. Situațiile — însă — cari diriguiesc voința noastră către ele sunt situații marginite — condiționate, cari limitează voința.

Nu putem atinge libertatea reală decât depășind voința naturală — adică atunci când începem a voi ceea ce Dumnezeu voește — supunându-I voința noastră. Astfel devenim liberi sub două aspecte: de o parte oferind lui Dumnezeu voința noastră, acționăm prin noi înșine — printr'o acțiune interioară, printr'o mișcare proprie a sufletului nostru — al cărei punct de plecare îl formăm noi înșine; pe de altă parte — ceea ce Dumnezeu voește este întâi de toate binele moral, interior, binele infinit și perfect, fără limite exterioare cari să înăbușească voința noastră ca și dorințele de ordin natural. Unind deci voința noastră cu dorința divină noi obținem o libertate desăvârșită. Această uniune harică e însă darul *creдинței* — se operează și se menține prin credință.

Între epocile de depresiune socială — de incapacitate de polarizare a energiilor și valorilor sociale — cum sunt vremile pe cari le trăim — și între absența credinței, se poate stabili o corelație.

Lipsa unui ideal creator, lipsa unei convingeri a unei credințe, atât în lucrurile mari cât și în cele mici, lipsa de *responsabilitate* — discontinuitatea și provizoratul în toate acțiunile vieții sociale — sunt fenomene ce caracterizează îndeosebi organismul Societății românești contemporane. Pe plan ideologic — un babilonism — pe plan practic un sclavaj feroce instaurat de pumnul ocultelor masonice al trusturilor de tot soiul.

Sintetic, acesta pare a fi aspectul. Evadarea de sub tirănia acestei atmosfere pestilențiate și ucigătoare numai vertical se poate face. Nimeni nu are mai multă nevoie decât noi de eliberare de sub sclavajul minciunii, convenționalului, ipocriziei și adiacentelor lor. Să credem în Acel ce ne poate elibera. Să credem — și credința ne va elibera!

Pr. Fl. Mureșanu.

Spiru Haret despre schimbările în organizația bisericească.

„Chiar prin esența sa, Biserica nu se acomodează cu schimbările dese, și când trebuie a i se aduce vr'una, trebuie ca ea să se facă în așa fel, ca să nu fie nevoie a se reveni prea curând asupra ei.“

(Cf. Criza bisericească, București 1912, p. 18.)

Adunarea generală a preoțimei din secția Cluj a asociației clerului „Andrei Șaguna“ din Ardeal.

Joi în 23 Aprilie s'a ținut adunarea generală a secției Cluj a Asociației clerului, fiind de față un număr considerabil de preoți din eparhie.

Dimineața la orele 8 jumătate a avut loc la biserica Sf. Nicolae din Calea Regele Ferdinand un serviciu religios la care au luat parte toți congresiștii.

La orele 9 jumătate s'a deschis congresul într'una din sălile Academiei teologice din strada Avram Iancu.

Preș. Dr. Seb. Stanca salută oaspeții, pe dl insp. gen. *Moise Ienciu* din ministerul Cultelor și pe dl *Dr. Ion Lupaș*, reprezentantul Frăției Ortodoxe.

A răspuns dl Dr. Ienciu salutând congresul din partea ministerului de culte aducând elogii P. S. episcopului și stăruind asupra necesității solidarizării conștiinței ortodoxe în vederea promovării intereselor bisericii străbune.

Răspunzând și păr. *Ion Lupaș* aduce salutul călduros al „Frăției Ortodoxe“ accentuând asupra necesității colaborării mirenilor cu clerul, iar apoi stăruind asupra misiunii preotului în împrejurările de azi.

Mirenii — a spus dsa — au privit întotdeauna biserica străbună ca un ce care nu privește numai pe preoți ci și pe mireni.

Chestiunile bisericești ne interesează de aproape pe toți. Dorința „Frăției“ ortodoxe e ca în împrejurările de azi, de adâncă depresiune morală, să stea în ajutorul preoțimei ori de câteori va fi nevoie.

Intrând în ordinea de zi ia cuvântul dl consilier *Andrei Ludu* care face o expunere asupra fondului de ajutor pentru înmormântare și situația lui la 31 Decembrie 1932 care s'a adus la cunoștința preoților prin „Renașterea“. Adunarea primește raportul cu satisfacție și decide ca fondul acesta să fie îngrijit și mai departe ca până acum dându-se deosebită atenție, întrucât preoțimea nu vrea cu nici un preț să renunțe vre-odată la el.

Se ia în discuție modificarea regulamentului și se precizează articolele nelămurite, cari se vor comunica preoțimei în special.

Consilierul eparhial *Dr. Vasile Sava*, propune ca preoțimea eparhială să înființeze o casă de ajutor, depuneri și împrumut eparhială, care să poată da împrumuturi preoților în contul salarelor. Chestiunea se trimite în studiu comitetului.

Cu acestea ședința se suspendă până după masă. Preoții iau masă comună cu toții, iar după masă s'au prezentat în corpore la P. S. episcopul aducându-i omagiile preoțimei eparhiale. P. S. Sa i-a primit cu bucurie mulțumind pentru manifestarea sentimentelor de adesiune și dragoste fiască.

Continuându-se ședința se ia în discuție referatul păr. *Dumitru Giurgiuca* din Gherla, în chestiunea *salarizării preoțimei*. Au luat cuvântul prot. Man, prot. Muntean, pr. V. Șpan, M. Morușca, G. Micu, Gh. Popescu, prof. Dr. I. Vască, cons. Dr. V. Sava și alții. După o discuție serioasă și amplă

se fixează hotărârile congresului în moțiunea care să se trimită tuturor forurilor competente.

Se prezintă chestiunea *modificării sau abrogării legii de organizare bisericească*, cerută de asociația clerului din București. Congresul decide că biserica din Ardeal nu poate renunța la această lege și nu află motive suficiente pentru de a fi modificată în împrejurările de astăzi.

Se prezintă referatul păr. revizor *D. Antal* în chestiunea înființării asociației „Frăția Ort. Rom.”

Congresul a luat act cu deosebită bucurie de înființarea „F. O. R.”-ului, asigurând Frăția că își dă tot concursul pentru izbândirea scopurilor nobile ale acesteia, întrucât și Frăția și preoțimea urmăresc unul și același scop, întărirea bisericii și a credinței ortodoxe.

Se ia în discuție referatul păr. *Vasile Bârluțiu* din Teiuș, asupra problemei recăsătorirea preoților văduvi. Congresul în unanimitate a constatat că aceasta este o rană grea și dureroasă a bisericii și cere ca să fie radical și definitiv lecuțit.

S'au luat apoi în dezbateră chestiunea Uniunii generale a clerului din întreaga țară, chestiunea reducerii diferitelor taxe, casa preoților și cauza înființării unui curs de cantori.

În toate problemele de mai sus s'au votat hotărâri al căror cuprins îl vom da în numărul viitor.

CONFERINȚE PREOTEȘTI ȘI CERURI RELIGIOASE

Conferința preoțească de primăvară din protopopiatul Alba-Iuliei.

Această conferință s'a ținut în orașul Alba-Iulia în ziua de Miercuri 22 Martie c., și au participat majoritatea preoților. Înainte de Sfta Liturghie toți preoții s'au mărturisit și apoi s'au împărtășit la Liturghia înainte sfințită, săvârșită de P. On. protopop *A. Baba*, preoții *N. Muntean*, *P. Circo*. La priceasnă a predicat pr. *I. Pop-Craiva* despre „Patimele Mântuitorului în raport cu zilele grele de azi”.

Conferința s'a deschis prin cuvântarea animatoare a președintelui P. On. protopop *Fl. Rusan*, vorbind despre F. O. R. A urmat cuvântarea plină de însuflețire a P. On. protopop tractual *A. Baba*, indemnând pe preoți la muncă și jertfă.

Conferința se continuă în cancelaria protopopească. Se face critica serviciului divin și a predicii rostite, aflându-le corespunzătoare. Se citesc referatele preoților *V. Stanica* și *N. Muntean* despre „Purtarea preotului față de colegi și față de preoții altor confesiuni”, cari cuprind tot alătea creștinești indemnuri de purtare frățească și 'n spiritul dragostei evanghelice.

Conferința s'a terminat cu convorbiri frățești asupra diferitelor chestiuni bisericești și administrative la ordinea zilei.

Extras după darea de seamă mai lungă a pr. **Tr. Todoran**-Păclișa.

*

Conferința de mărturisire a preoților din grupul religios Lupșa.

În ziua de Vineri 31 Martie c., preoții acestui grup religios s'au intrunit în parohia Lupșa, sub prezidiul P. On. pr. *V. Șpan*. Toți au asistat alături de o seamă de credincioși la slujba Utreniei continuată cu a ceasurilor, săvârșită de către pr. *S. Jina*. Preoții și credincioșii s'au mărturisit duhovnicului cercului.

Retrăgându-se în cancelaria parohială, s'a discutat chestiunea „Ce greutăți momentane întâmpină preoții în activitatea lor pastorală”, și se constată că acestea sunt: indiferentismul religios, care începe să dispară, înlocuindu-se cu o pronunțată dragoste față de biserică; sectarii cari își intensifică propaganda paralel cu propaganda comunistă, propaganda lor e însă stăvilită cu predici și conferințe; lipsa de cărți ieftine sau gratuit de conținut religios-moral și lămuritoare a dreptei credințe; situația materială a preoților din Munți, în-deosebi din protopopiatul Lupșei, pentru ameliorarea căreia s'a ales o comisiune care să facă cuvenite demersuri la locurile în drept.

Extras din darea de seamă a pr. **I. Ursu**.

CRONICA

Un Consiliul Eparhial a ținut o ședință plenară sub prezidenția P. Sf. Sale Episcopului nostru *Nicolae Ivan*, în ziua de 2 Mai c. S'au cetit și aprobat rapoartele generale pregătite pentru adunarea eparhială, bilanțul și bugetul cons. eparhial. S'au mai discutat și aprobat și alte chestiuni curente.

Sfințire de clopot la Gâmbaș. Credincioșii noștri din Gâmbaș (protopopiatul Aiud) pe lângă toate piedecile ce li se pun de a se putea consolida ca parohie ortodoxă, au ajuns să-și poată ridica o clopotniță, pe care au dat-o destinației în Vineria Sf. Patimi din acest an. Cu acest prilej, în legătură cu sf. slujbă a zilei, păr. protopop tractual *Iosif Pop* din Aiud însoțit de pr. *Candin Suciu* din Măgina fiind prezent și domnul *Dr. Adrian Dărămuș*, deputat eparhial din Aiud, au sfințit clopotul dăruit parohiei Gâmbaș de dl *Dr. A. Dărămuș*. Dumnezeu să răsplătească din vistierile Sale bogate pe generosul dăruitor, fruntaș al bisericii noastre din Aiud.

Danii pentru biserica Sftul Nicolae din Cluj. Familia Ing. *Suceava* a dăruit o icoană cu Învierea Domnului, pictată de dl prof. *A. Demian*, în valoare de 1000 Lei. — Dna *Lucreția Barbul*, a dăruit o fru-

moasă Evanghelie legată în piele, împodobită cu un frumos chenar și o cruce din împletituri de argint, în valoare de 3500 Lei. Bunul Dumnezeu să le răsplătească din plin.

Biserica din Teiuș a primit de sărbători un frumos candelabru din alamă lucrat și dăruit de mecanicii din gara Teiuș. Laudă credinței lor.

Monedele de 20 Lei cu chipul M. Voivod Mihai, nepreschimbate până la data prelungită de 30 Aprilie nu se vor mai preschimba de aici înainte decât dacă se vor plăti cu ele impozite către stat.

Donațiuni. Parohia Geomal a primit în anul 1932 donație dela dnii Sofia și Șt. Meteș, un rând odăjdii noi în valoare de 3000 Lei. În anul curent (1933), din inițiativa preotului s'a cumpărat de fam. Mih. Popa-București, o evanghelie în catifea și argintată, în valoare de 2500 Lei și de alții cinci minee în valoare de 2880 Lei, deci în total s'a făcut daruri și anul curent în suma de 5380 Lei. Marimonioșilor donatori li se exprimă și de aici, călduroase mulțumiri.

Consiliul parohial.

Mulțumită. Consiliul parohial Bucium-Sat, aduce mulțumiri și pe această cale, P. C. Sale Prot. C. Moldovan, consilier la Archiepiscopia din București, pentru frumosul dar ce a făcut Bisericii ortodoxe române din Bucium-Sat. Anume: ne-a dăruit, un potir, un disc, o steluță, o copie, o linguriță și un chivot mic. Toate acestea le aveam într'o stare cam slabă și din lipsa de mijloace materiale nu le puteam procura. În numele Consiliului parohial Bucium-Sat.

Nicolae Gavra, paroh.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr. 5930—1933.

Comunicat oficial.

Atragem atenția preoțimei noastre asupra circularei noastre Nr. 3846 din 1928, prin care s'a dispus serbarea în cinstea mamelor. „Ziua mamei“ s'a fixat pe ziua Sf. Constantin și Elena (21 Mai).

Este bine ca mai ales în zilele acestea când respectul reciproc lasă mult de dorit

să se utilizeze orice mijloace pentru îndemnuri la îndreptare. Cultul mamei este unul din aceste mijloace. Îndrumăm deci pe preoții noștri, ca în ziua de mai sus să pregătească o serbare în cinstea mamelor. În biserică o rugăciune specială (vezi cartea de rugăciuni „Pâinea vieții“) și o predică arătând pilde de femei virtuose din biblie și istorie și parastas pentru mamele reposate. Copiii vor aduce flori. Preoții vor îndemna pe credincioși ca în fiecare familie să se cinstească mama. Unde se va putea se va aranja și o serbare specială în legătură cu învățătorii și copiii de școală, conform împrejurărilor locale.

Cluj, la 2 Mai 1933.

Consiliul eparhial.

Nr. 164—1933.

(14) 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Feneș, din protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială circa 3 jug. și folosirea cimiterului.
3. Venitele stolare obicinuite.

Reflectanții la acest post își vor prezenta cererile provăzute cu documentele necesare, în termenul legal, oficiului protopopesc și cu prealabila noastră încuviințare se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să prezinte și un act de învoire dela P. S. Episcopul nostru. Abrud, la 2 Mai 1933.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Abrudului în coînțelegere cu Consiliul parohial.

Petru Popovici, protopop.

Nr. 551—1933.

(15) 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Cara, jud. Cluj, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială de 32 jug.
3. Stola obicinuită.

4. Până la edificarea casei parohiale, locuință corespunzătoare închiriată de Consiliul parohial.

Concurenții vor înainta actele cerute de Regulamentul în vigoare acestui oficiu și cu prealabila încunoștiințare a protopopului se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

La cererea de candidare vor prezenta și actul de învoire a P. Sf. S. Episcopului nostru.

Cluj, la 3 Mai 1933.

*Oficiul prot. Cluj, de acord cu Consiliul parohial.
Nicolae Vasii, protopop.*

Nr. 271/1933 prot. (11) 3—3

CONCURS

Se publică concurs pentru întregirea parohiei de cl. II-a *Libotin*, din protopopiatul Lăpuș, cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu postul de paroh sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială circa 6 jug. arător.
3. Pădure circa 10 jug.
4. Dela fiecare familie o mierță cucuruz nesfărmat iar cei ce n'au cucuruz fac o zi de lucru.

5. Stolele obicinuite.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta oficiului nostru cererea cu documentele necesare în termenul fixat, iar cu prealabila noastră încunoștiințare se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor prezenta și act de învoire dela Prea Sf. nostru Episcop, fără de care act nu vor fi luați în considerare.

Lăpuș, la 30 Martie 1933.

În înțelegere cu consiliul parohial.

Ștefan Ghețe, protopop.

Nr. 150—1933. (12) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a *Galați*, din protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat.

2. Sesiune parohială 2 jug. și folosirea cimiterului.

3. 1 ferdelă porumb dela fiecare familie.

4. Casa parohială cu toate dependențele.

5. Venitele stolare obicinuite.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile provăzute cu documentele necesare, în termenul legal, oficiului nostru protopopesc și cu prealabila noastră încuviințare, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să prezinte și un act de învoire dela P. Sf. nostru Episcop.

Abrud, la 4 Aprilie 1933.

*Oficiul protopopesc ort. rom. al tractului Abrud,
în conțelegere cu Consiliul parohial.*

Petru Popovici protopop.

Nr. 147/1933 prot. (13) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. *Șieu-Sfântu*, protopopiatul ort. rom. al Bistriței, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Veniturile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat conform calificațiunei.

2. Casă parohială cu grădină și toate dependențele.

3. Sesiune parohială 32 jugăre pământ clasa I.

4. Venitele stolare obicinuite.

Doritorii de-a ocupa acest post, își vor înainta cererile provăzute cu toate documentele conform instrucțiunilor în vigoare, în termenul legal Oficiului protopopesc concurent, cu a cărui prealabilă încuviințare, se vor putea prezenta în parohie, pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Concurenții sunt obligați a prezenta act de învoire dela P. Sf. nostru Episcop.

Cererile intrate după termen și neinstruite cu documentele recerute, nu vor fi luate în considerare.

Bistrița, la 8 Aprilie 1933.

*Oficiul protopopesc ort. rom. în conțelegere cu
membrii Consiliului parohial.*

Din încredințare:

*Pr. Victor Mureșianu,
cap. prot.*